

VEILEDER FOR HÅNDTERING AV RASISME OG DISKRIMINERING

Nulltoleranse for rasisme og diskriminering

Norsk idrett har *idretts glede for alle* som visjon, og NIFs formål er å arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov, og uten å bli utsatt for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling. Rasisme og diskriminering er stikk i strid med Norges idrettsforbunds visjon og formål.

Idrettens strategidokument 2019 – 2023, [Idretten skal!](#), fastslår at «Idretten skal på alle nivåer praktisere nulltoleranse for enhver form for diskriminering og trakassering». Dette gjelder på alle idrettens ulike arenaer.

Denne veilederen skal gjøre det lettere å rapportere, håndtere og reagere på rasisme og alle typer diskriminering i idretten.

Diskriminering er handlinger som direkte eller indirekte fører til forskjellsbehandling på bakgrunn av en persons kjønn, funksjonsevne, etnisitet, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller andre diskrimineringsgrunnlag. Rasisme er diskriminering basert på personens etnisitet, nasjonale opprinnelse, avstamning, hudfarge eller liknende. Det er konsekvensen av handlingen som avgjør om den er diskriminerende eller rasistisk, ikke motivet bak handlingen.

Følgende overordnede prinsipper skal gjelde for håndtering av rasisme og diskriminering i idrettssammenheng:

- Idretten skal alltid reagere på rasisme og diskriminering.
- Alle i idretten har et ansvar for å reagere når de ser, hører eller registrerer rasisme og diskriminering. Hvis du ikke reagerer, støtter du i praksis handlingen.
- Det er konsekvensen av handlingen som avgjør om den er rasistisk eller diskriminerende. Det trenger ikke være et rasistisk motiv bak handlingen.
- Alle henvendelser om rasisme og diskriminering skal tas alvorlig.
- Rasisme og diskriminering skal alltid få en reaksjon. Denne vil variere, blant annet etter alvorlighetsgrad og om det er en gjentakelse.
- Idretten skal ta vare på alle involverte, og legge til rette for at håndteringen av saken ikke fører til unødvendig påkjenning for dem som opplever eller rapporterer om rasisme eller diskriminering.
- Idretten har et særlig ansvar for at den som har opplevd rasisme eller diskriminering opplever trygghet for å kunne fortsette med sin deltakelse i idretten.

Norsk idrett har utarbeidet egne veiledere for henholdsvis håndtering av [vold og trusler](#) og [seksuell trakassering og overgrep](#).

Denne veilederen vil bli oppdatert etter hvert som vi forbedrer våre råd basert på innspill og tilbakemeldinger. Kontakt gjerne seniorrådgiver verdiparbeid Håvard B. Øvregård på havard.ovregard@idrettsforbundet.no Denne versjonen er sist oppdatert onsdag 30. september 2020.

Har du opplevd rasisme eller annen diskriminering i idrettssammenheng?

- Snakk med noen du stoler på, og få hjelp til å ta kontakt med idrettslaget.
- Gi beskjed til styreleder eller daglig leder i idrettslaget ditt, slik at de kan følge opp saken.

- Du er kanskje usikker på om du er utsatt for rasisme eller diskriminering. Du kan lese mer [her](#), under punktet «Hva er diskriminering og rasisme», eller kontakte en av organisasjonene nevnt på slutten i dette avsnittet.
- Når du sier fra om at du er utsatt for rasisme eller diskriminering;
  - gjør du det mulig for idrettslaget å håndtere saken
  - bidrar du til å hindre at andre opplever det samme
- Det blir lettere å følge opp saken dersom du har skrevet ned hva som har skjedd, tid og sted, involverte, foranledning og annen informasjon om saken.
- Idretten oppfordrer alle som blir utsatt for lovbrudd i form av diskriminerende eller hatefulle ytringer om å anmelde dette til politiet. For mer informasjon, se www.politiet.no eller kontakt politiet på 02800.
  - Når du anmelder, får du bedre rettigheter som fornærmet.
  - Det er viktig for både politiets arbeid og dine rettigheter at du bidrar med god dokumentasjon av saken. Beskriv hendelsen og ta bilde av eventuelle ytringer på internett eller sosiale medier, skriv ned hva som har skjedd og når det har skjedd.
  - Trenger du hjelp for å anmelde, kan du kontakte Antirasistisk senter.
- I tillegg til å si fra til idrettslaget, kan du også få råd, veiledning og melde fra til:
  - Antirasistisk senter [her](#).
  - Ombud mot offentlig diskriminering (OMOD) [her](#).
  - ManHood [her](#).
  - Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) [her](#) (dersom det gjelder lovbrudd).

Har du sett eller hørt om rasisme eller diskriminering?

- Det viktigste du kan gjøre dersom har sett eller hørt rasisme, er å reagere.
  - Du kan spørre den som fremsatte ytringen «Hva mente du med det?» og være tydelig på at rasisme ikke blir akseptert i idretten.
  - Enten reagerer du, eller så støtter du i praksis rasismen.
- Dersom du vet hvem som er blitt utsatt for diskrimineringen eller rasismen, bør du oppfordre vedkommende til også selv å si fra om hva vedkommende er blitt utsatt for. Dersom personen ikke selv vil si fra, bør du likevel gjøre det.
- Det blir lettere å følge opp saken dersom du har skrevet ned hva som har skjedd, tid og sted, involverte, foranledning og annen informasjon om saken.
- Ta kontakt med styreleder eller daglig leder i idrettslaget.

Er du representant for et idrettslag, og har mottatt informasjon/varsel om rasisme eller diskriminering?

- Tilby hjelp til den som har opplevd rasisme eller diskriminering.
- Kontakt politiet dersom saken det gjelder er særlig alvorlig.
- Har hendelsen skjedd i kamp-/konkurransesammenheng, kontakt aktuelt særforbund.
- Sørg for at saken blir håndtert i idrettslaget, se råd under.
- Du kan kontakte din lokale idrettskrets eller ditt særforbund for råd og veiledning.

Hva er diskriminering og rasisme?

- Likestillings- og diskrimineringsloven forbyr diskriminering. Forbudet gjelder på alle samfunnsområder, også innenfor idretten.
- Diskriminering vil si at noen blir behandlet dårligere enn andre, uten at denne forskjellsbehandlingen er saklig, nødvendig eller forholdsmessig. For at noe skal være diskriminering, må forskjellsbehandlingen ha sammenheng med ett eller flere av diskrimineringsgrunnlagene: kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person, eller kombinasjoner av disse grunnlagene.
  - Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.
- Rasediskrimineringskonvensjonen definerer uttrykket «rasediskriminering» som «enhver forskjellsbehandling, utestengning, begrensning eller begunstigelse på grunn av rase, hudfarge, avstamning eller nasjonal eller etnisk opprinnelse som har som formål eller virkning å oppheve eller svekke anerkjennelsen, nytelsen eller utøvelsen av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, på like vilkår, innenfor det politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle området, eller innenfor andre områder av det offentlige liv».
  - Det avgjørende for om noe skal anses som rasediskriminering/rasisme er konsekvensen for den som blir utsatt for det, og ikke om ytringen/handlingen er rasistisk motivert.
- Hatefulle ytringer, som omfatter grovere former for rasisme og diskriminering, er straffbart. Straffeloven definerer hatefulle ytringer som «det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, b) religion eller livssyn, c) homofile orientering, eller d) nedsatte funksjonsevne». [Les mer her.](#)
- Straffelovens definisjon ligger også til grunn for hva som er straffbart etter idrettens lov- og regelverk.
- Rasistiske eller diskriminerende ytringer/handlinger som skjer i kombinasjon med vold/trusler er straffbart. Se idrettens veileder for håndtering av vold og trusler [her](#).
- [Les mer om rasisme og diskriminering her.](#)
- Les mer om diskriminering [her](#) og [her](#), og rasisme [her](#).

Saksgang i idrettslaget

- Det er hovedstyret i idrettslaget som behandler og gjør vedtak i idrettslagets håndtering av saken, ikke gruppestyret (fotballgruppa, skigruppa, etc.).
  - I tillegg bør alle saker som gjelder brudd på en idretts sanksjons- eller kampeglement meldes til relevant organ i særforbundet.
- Som i andre saker skal styrets medlemmer vurdere sin habilitet, og dette bør fremkomme av relevante protokoller.
- Styret bør peke ut to personer i styret som er saksansvarlige. Dette bør være en mann og en kvinne. Dersom en av de saksansvarlige selv har en minoritetsbakgrunn, vil dette være en styrke.
- De saksansvarlige bør ha separate møter med de involverte og vurdere om det skal hentes inn annen informasjon. På bakgrunn av dette utarbeides et forslag til konklusjon i saken, som kan legges frem for styret.

- Møter med involverte bør skje i denne rekkefølge: 1) varsler, 2) fornærmet (hvis dette er en annen enn varsler), 3) den som skal ha utført handlingen.
- For at saken skal kunne få konsekvenser for den som skal ha utført handlingen, skal denne få vite hva hen skal ha gjort, mot hvem, og få komme med sin versjon/opplevelse av hendelsen.
- Alle saker skal følges opp, uavhengig av om saken blir/er behandlet av politiet.
- Hvis en sak er under behandling av politi eller rettsvesen, skal idrettslaget vurdere om saken skal meldes inn til NIFs domsutvalg for suspensjon av involverte.
- Idrettslaget kan ta kontakt med den lokale idrettskretsen eller sitt særforbund for råd og veiledning.

Idrettens egne reaksjoner på rasisme og diskriminering

- I tillegg til eventuell oppfølging fra politi og rettsvesen, skal saker som gjelder rasisme og diskriminering *alltid* følges opp med en reaksjon fra idretten.
- Hvilken reaksjonsform som er aktuell vil variere i det enkelte tilfelle, avhengig av alvorlighetsgrad, om personen som har fremsatt den rasistiske eller diskriminerende ytringen/handlingen har gjort noe tilsvarende tidligere og liknende. Eksempler på reaksjonsformer:
  - Idrettslaget gir muntlig beskjed om at «dette gjør du ikke igjen».
    - Dersom vedkommende begår en ny, tilsvarende handling, vil idrettslaget kunne reagere strengere neste gang, for eksempel med en alminnelig disiplinærforføyning.
  - Idrettslaget ilegger personen en alminnelig disiplinærforføyning i tråd med NIFs lov kapittel 11, for eksempel en irettesettelse.
  - Idrettslaget påtaler saken til NIFs domsutvalg, som kan ilegge straff etter NIFs lov kapittel 11, for eksempel utelukkelse i en gitt periode. Se også: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/nifs-domsutvalg-og-appellutvalg/>
- Idrettens oppfølging og reaksjon på rasisme og diskriminering har som mål å ivareta idrettens visjon *idretts glede for alle*, ved at;
  - den som har blitt utsatt for rasisme eller diskriminering skal kjenne seg trygg og ivaretatt i idrettslaget,
  - idrettslaget reduserer risikoen for at det skjer nye hendelser av rasisme og diskriminering, både fra samme person og fra andre personer,
  - idrettslaget kan reagere strengere ved eventuelle nye tilfeller av rasisme og diskriminering utført av samme person,
  - idrettslaget må være konsekvent i valg av reaksjonsform og eventuell lengde av reaksjonen i sakene om rasisme og diskriminering.

Dokumentasjon og sakslogg

- Ledelsen i idrettslaget skal alltid opprette en sakslogg når man tar imot meldinger om rasisme eller diskriminering. Her loggføres all oppfølging av saken, med dato, tidspunkt og hva som er gjort.
- Loggen kan være i denne formen:
  - [Dato] [Tidspunkt] Trener X mottok telefon/e-post om saken fra person Y

- [Dato] [Tidspunkt] X snakket med daglig leder om [tema for samtalen]
  - [Dato] [Tidspunkt] Daglig leder snakket med person Y om [tema for samtalen]
  - [Dato] [Tidspunkt] Daglig leder informerte styreleder
- Unngå å skrive navn og andre personopplysninger i loggen.
  - Målet med loggen er å enkelt kunne gjøre rede for saksbehandlingen i idrettslaget. Dette bidrar til en ryddig saksbehandling, men er også viktig dersom saken blir fulgt opp av politi og/eller media.
  - Logg og all annen saksinformasjon skal håndteres konfidensielt og ikke av flere personer enn det som er nødvendig for å håndtere saken på en forsvarlig måte

Ta vare på alle involverte

- Ledelsen i idrettslaget skal ta vare på de involverte, og legge til rette for at håndteringen av saken ikke fører til unødvendig påkjenning for dem.
- Idrettslaget har et særlig ansvar for at den som har opplevd rasisme eller diskriminering opplever trygghet for å kunne fortsette sin deltakelse i idretten.
- Idrettslaget skal også så langt det er mulig ivareta den som skal ha utført handlingen.
- Idrettslaget skal forsøke å begrense rykter og snakk om saken, da dette er en belastning for alle parter.
- Idrettslaget skal aldri hindre eller fraråde en involvert person å kontakte politi, advokat eller media.
- Den som sier fra om rasisme eller diskriminering skal ikke bli utsatt for negative reaksjoner som følge av dette. Idrettslaget bør forfølge slike reaksjoner som en egen disiplinærsak.

Kontaktinformasjon

- Vi anbefaler at du kontakter ditt idrettslag hvis du er utsatt for rasisme eller diskriminering. Hvis du opplever at en sak om rasisme eller diskriminering ikke blir tatt på alvor av ditt idrettslag, kan du kontakte Norges idrettsforbund sentralt eller din idrettskrets eller særforbund.
  - [Kontaktinfo til idrettskretser.](#)
  - [Kontaktinfo særforbund.](#)